

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Avdelningen för juridik och inre marknad
Anna Stattin
Direktnr: 08-406 83 10
E-post: anna.stattin@swedac.se

Uppföljning av nationell marknadskontrollplan 2015

Enligt förordningen (2005:893) om marknadskontroll av varor skulle Marknadskontrollrådet upprätta och årligen följa upp och redovisa för regeringen nationella handlingsplaner för marknadskontroll. Enligt förordningen (2014:1039) om marknadskontroll som trädde i kraft 2014 och som upphävde först nämnda förordning ska Marknadskontrollrådet upprätta en nationell handlingsplan. Kravet på årlig uppföljning och återrapportering till regeringen finns dock inte kvar, till skillnad från vad som gäller de sektorsplaner som varje enskild myndighet ska upprätta för sina särskilda ansvarsområden. Marknadskontrollrådet har emellertid valt att även fortsättningsvis följa upp den gemensamma planen och härmed överlämnas uppföljningen av 2015 års nationella marknadskontrollplan. Den behandlar myndighetsgemensamma frågor och består av 18 aktiviteter som är uppdelade på de tre huvuduppgifter som Marknadskontrollrådet tilldelats: *erfarenhetsutbyte, stöd och information*. Rapporten följer denna uppdelning.

Peter Strömbäck
Marknadskontrollrådets ordförande

Organisera erfarenhetsutbyte

1. Marknadskontrollrådet ska ha ordinarie sammanträde vid minst fyra tillfällen

En förutsättning för en effektiv marknadskontroll är att myndigheter bereds möjligheter att träffas och utbyta erfarenheter. Stommen i Marknadskontrollrådets arbete är ordinarie sammanträdestillfällen. Vid sådana rådsmöten delges information av allmänt intresse såsom lagstiftningsarbete på nationell och EU-nivå, men även praktiska frågor och problem om tolkningar och metodik för marknadskontroll diskuteras. Rådet sammanträdde fem gånger under 2015.

Bland frågor som diskuterades vid rådets möten under 2015, och som inte lyfts under särskilda punkter i senare delen av denna redovisning, kan nämnas:

- marknadskontroll av produkter som säljs på nätet
- marknadskontroll av komplexa och unika produkter och system
- marknadskontroll av mjukvaror
- befogenheter och praxis för anonymiserade inköp ("*mystery shopping*")
- kopplingen till organiserad brottslighet och penningtvätt
- kopplingen till immaterialrättsliga frågor
- olika typer av riskvärdering
- avsaknaden i svensk horisontell lagstiftning av en motsvarighet till norska internkontrollföreskriften
- rutiner för gränsöverskridande samarbete
- kvaliteten, jämförbarheten och användbarheten av marknadskontrollplaner
- utvärderings- och redovisningsmetodik
- skyddsklausulförfarandet och kopplingen till RAPEX-förfarandet
- hur hantera nya ekonomiska aktörer och affärsmodeller
- rättsliga grunder och rutiner för "systemtillsyn" och kontroll av tillverkarens egen kontroll samt kvalitets- och ledningssystem.
- tillämpligheten av förordning (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner i ärenden om marknadskontroll
- projekt om utvärdering av Miljöbalkens tillämpning
- det svenska genomförandet av de rättsakter som anpassats till beslut 768/2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter
- Marknadskontrollrådets hemställan till regeringen om tillsättande av en utredning som ska göra en översyn över marknadskontrollmyndigheternas befogenheter och sanktionsmöjligheter (februari 2014)

2. Marknadskontrollrådet ska inbjuda representanter från näringslivs- och konsumentorganisationer till två av rådets ordinarie möten

En nära och regelbunden dialog mellan myndigheter och näringslivs- och konsumentorganisationer är en betydelsefull del i myndigheternas marknadskontroll. Marknadskontrollrådet har knutit kontaktpersoner från Teknikföretagen, Svensk handel, Business Sweden, Sveriges konsumenter, LO och SKL till sig.

2015 var deltagandet från dessa organisationer mycket lägre än under tidigare år.

Förhoppningsvis berodde det låga deltagandet inte på bristande intresse utan på olika exceptionella omständigheter under 2015. Om detta däremot skulle vara en trend måste åtgärder vidtas och därför kommer extra fokus att läggas på samarbetet med rådets kontaktpersoner under 2016.

3. Marknadskontrollrådet ska anordna två möten i Forum för tullrelaterade frågor

Ur ett marknadskontrollperspektiv är det mest effektivt om man kan stoppa produkter som inte uppfyller lagstiftningens krav redan vid EU:s yttre gräns, det vill säga innan de släpps ut på marknaden. Detta förutsätter en god samverkan mellan tull- och marknadskontrollmyndigheterna. Marknadskontrollrådet har en permanent arbetsgrupp för detta ändamål, Forum för tullrelaterade frågor, som ska mötas minst två gånger per år.

Under 2015 träffades forumet två gånger, en gång på våren och en gång på hösten. Kemikalieinspektionen stod värd för vårmötet och Läkemedelsverket för höstmötet. Marknadskontrollmyndigheternas deltagande i forumet har sedan det inrättades 2011 i princip varit begränsat till samma 6 myndigheter (Boverket, Elsäkerhetsverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Post- och telestyrelsen och Transportstyrelsen), förutom Tullverket och rådets sekretariat från Swedac, men under 2015 var deltagandet glädjande nog större. Vid sidan av de vanliga deltagarna deltog vid båda möten även representanter från Arbetsmiljöverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Strålsäkerhetsmyndigheten och vid det ena mötet även representanter från sektorsmyndigheten Swedac.

Bland frågorna som behandlades under 2015 i detta forum kan särskilt nämnas tillämpliga förfaranden för import av icke-konforma produkter. Den avgörande frågan är huruvida det är möjligt att importera en produkt från tredje land som vid importtillfället inte uppfyller EU:s produktlagstiftning för att vidta åtgärder för att uppfylla de krav som ställs för utsläppande på marknaden. Detta är ingen ny fråga för de svenska tull- och marknadskontrollmyndigheterna, men den fick förnyad aktualitet i samband med den nya tullkodexen som ska börja tillämpas 1 maj 2016. Framför allt rör diskussionerna oklarheter och missförstånd om begrepp och förfaranden inom tull- resp. produktlagstiftningen. En promemoria upprättades, men frågan fick ingen slutlig lösning 2015. Det beslutades dock att tillsätta en arbetsgrupp inom Marknadskontrollrådet som bl.a. ska fortsätta arbeta med detta under 2016.

En annan fråga som också diskuterats flitigt är användbarheten av de produktspecifika checklistor som har utarbetats på EU-nivå som en del av Kommissionens riktlinjer om importkontroll från 2011. En del myndigheter och medlemsstater har inte varit medvetna om dessa listor, andra är missnöjda med existerande listorna och vill skapa nationella sådana i stället. Det finns ingen samsyn bland de svenska myndigheterna i dessa frågor.

Bland övriga frågor kan nämnas överklagande av beslut om att stoppa produkter vid gränskontrollen (ska överklagandet riktas mot Tullverket, mot marknadskontrollmyndigheten eller mot båda?) Även Kommissionens kartläggning över

hur importkontroll ser ut i EU samt DG TAXUD:s besök i Sverige i december 2015 för att se hur Sverige tillämpar EU-riktlinjerna diskuterades.

Då detta forum upplevs som mycket givande och betydelsefullt hoppas vi att kommande år även övriga myndigheter i rådet kommer att delta.

4. Marknadskontrollrådet ska genomföra en utvärdering av dess uppgifter, arbetssätt, sammansättning m.m.

De senaste åren har det genomförts årliga utvärderingar av Marknadskontrollrådets uppgifter, arbetssätt, sammansättning m.m., vilket givit gott underlag till kontinuerlig förbättring för att nå de övergripande målsättningarna. Som grund för denna utvärdering ligger en enkät som skickas till alla ledamöter och suppleanter i Marknadskontrollrådet. Betygen och kommentarerna i 2015 års undersökning var i likhet med tidigare år överlag mycket positiva. Man anser att rådet är ett mycket bra forum för information, inspiration och diskussion, att möten är väl förberedda och organiserade, att sekretariatet ger ett gott stöd och att kommunikationsinsatser såsom seminarier och webbplatsen, inklusive GD-bloggen, är goda initiativ. Det framkommer dock, i likhet med tidigare år, önskemål om ännu mer praktiskt arbete och mer praktisk samordning av myndigheternas marknadskontroll. De finns olika tolkningar om hur Swedacs samordningsansvar bör ske och Swedac har, senast i samband med översynen av den svenska marknadskontrollförordningen, framfört till regeringen om att få detta ansvar mer preciserat. Bland kommentarer i enkäten kan också nämnas att man upplever att responsen från Regeringskansliet är svag, t.ex. då rådet uppmärksammar på brister i lagstiftningen. Det upplevs dock som positivt att några representanter från Regeringskansliet (UD-FIM och Fi-KO) regelbundet deltar vid rådets möten. Swedacs försök att på olika sätt öka medvetenheten om marknadskontroll på högsta ledningsnivå på marknadskontrollmyndigheterna och inom Regeringskansliet uppskattas också. En annan synpunkt som framfördes även detta år var att fler myndigheter, särskilt Livsmedelsverket och kommunerna, bör vara representerade i rådet. I sammanhanget kan nämnas att Folkhälsomyndigheten i en regeringspromemoria om genomförandet av tobaksdirektivets bestämmelser om e-cigarett, föreslås ingå i Marknadskontrollrådet.

Stödja myndigheter som utövar marknadskontroll

Myndigheter har olika erfarenheter och uppfattningar om hur marknadskontroll kan, ska och bör bedrivas. De ska förhålla sig till flera olika regelverk, som inte sällan är överlappande och ibland finns även osäkerhet om tillämplig lagstiftning. Regeringens styrning av myndigheternas marknadskontroll är i många fall otydlig. Marknadskontrollrådet har därför en viktig uppgift att stödja varandra för att kunna tolka och tillämpa lagstiftningen och finna bästa praxis för samarbete.

Marknadskontrollmyndigheter kan samarbeta på olika sätt. Ett sätt är att genom tillfälliga arbetsgrupper utreda specifika frågeställningar där överväganden, slutsatser och förslag sedan presenteras för hela Marknadskontrollrådet och följs upp på lämpligt sätt, vanligen i form av riktlinjer som sedan antas av rådet eller promemorior.

5. Marknadskontrollrådet ska bidra till genomförandet av EU:s fleråriga

handlingsplan för marknadskontroll

Fri rörlighet av varor på den inre marknaden är en av grundpelarna i EU. För att kunna säkerställa rättvis konkurrens och ett gott konsumentskydd är europeiskt samarbete i marknadskontrollfrågor en förutsättning. ”20 åtgärder för säkrare och bättre produkter i Europa: en flerårig handlingsplan för produktkontrollen i EU” (KOM(2013) 76) lades fram av Europeiska kommissionen som en del i paketet om produktsäkerhet och marknadskontroll vid sidan av förslagen till förordningar om marknadskontroll (KOM(2013) 75) och konsumentprodukters säkerhet (KOM(2013) 78).

Förordningsförslagen har varit föremål för förhandlingar i rådet och Europaparlamentet men medan dessa legat på is under större delen av både 2014 och 2015 har arbetet med genomförandet av handlingsplanen löpt på. Det övergripande målet med handlingsplanen är att minska antalet produkter som inte är säkra eller som inte uppfyller fastställda krav och att se till att kontrollen av produkter, både inom unionen och vid införsel till unionen, fungerar effektivt och ändamålsenligt. Åtgärderna i handlingsplanen sneglar på förslagen i lagstiftningspaketet, men utgår i huvudsak från gällande lagstiftning.

Bland de åtgärder som omnämns i handlingsplanen och som det arbetades med under 2015 kan nämnas olika initiativ för att utveckla metoder för systemtillsyn genom ökat fokus på de ekonomiska aktörerna i leveranskedjan, att utarbeta riktlinjer för riskbedömning, för marknadskontroll av produkter som säljs på nätet, att förbättra samarbetet mellan EU:s marknadskontrollmyndigheter, mellan tull- och marknadskontrollmyndigheter och mellan myndigheter och ekonomiska aktörer, att öka spårbarheten av produkter, att förbättra, integrera och harmonisera system och kriterier för insamling av data och rapportering.

Flertalet av åtgärderna i handlingsplanen diskuteras och genomförs framför allt via Kommissionens expertgrupper *IMP-MSG (Internal Market for Products – Market Surveillance Group)*, *IMP-ICSMS (Internal Market for Products – Information and Communication System for Market Surveillance)*, *Customs 2020 Project Group on Product safety and compliance controls on imported goods*, och *CSN (Consumer Safety Network)*. Svenska ståndpunkter förankras löpande i Marknadskontrollrådet.

Alla åtgärder i handlingsplanen som löpte från 2013-2015 är inte avslutade och det har inte kommit en uppföljare till denna, men det är troligt att en liknande form av handlingsplan för marknadskontroll på EU-nivå kommer att initieras inom ramen för genomförandet av Kommissionens nya inremarknadsstrategi (KOM(2015) 550). Aktiviteter har redan aviserats och påbörjats.

6. Marknadskontrollrådets myndigheter ska informera om arbetet i administrativa samarbetsgrupper

De flesta myndigheter deltar i administrativa samarbetsgrupper på EU-nivå där frågor om tolkning och genomförande av olika produkträttsakter diskuteras. Det är inte sällan samma frågor lyfts upp i de olika grupperna och det skulle förenkla och effektivisera arbetet om dessa frågor kunde diskuteras i Marknadskontrollrådet. Varje myndighet har enligt handlingsplanen för 2015 därför åtagit sig att skicka dagordningar och

minnesanteckningar från sådana möten till sekretariatet, som i samråd med varje enskild myndighet identifierar frågor som bör föras upp till diskussion vid möten i Marknadskontrollrådet.

Sekretariatet har under 2015 fått kännedom om dagordningarna för möten i AdCo-grupperna för fritidsbåtar, gasapparater, byggprodukter, leksaker, mätinstrument, medicinteknik, radioutrustning, maskiner och personlig skyddsutrustning, samt protokoll från byggprodukter, leksaker och mätinstrument. Detta är en förbättring gentemot tidigare år, men det saknas fortfarande information om ett antal kategorier. Det kan enligt dagordningarna konstateras att flera AdCo-grupper diskuterar samma frågor, t.ex. om riskbedömning, skyddsklausuler och ICSMS som är generella för alla sektorer. Dessa frågor diskuteras även i horisontella arbetsgrupper såsom AdCo-ordförandegruppen och IMP och det skulle vara värdefullt om de svenska myndigheterna kunde samordna sina ståndpunkter i de olika forumen. Vissa försök till detta har gjorts, men då det i stor utsträckning saknas minnesanteckningar samt konkreta förslag från sektorsmyndigheterna har det varit svårt för sekretariatet att identifiera specifika frågor att lyfta. Aktiviteten finns med även i 2016 års gemensamma marknadskontrollplan och förhoppningsvis kan såväl myndigheterna som sekretariatet bidra mer i detta arbete.

7. Marknadskontrollrådet ska se över olika tekniska lösningar för sitt interna informationsutbyte

Både det nationella och det internationella samarbetet kräver väl fungerande IT-lösningar. Swedac har sedan 2008 finansierat ett webbaserat system som fungerar som Marknadskontrollrådets interna system för informationsutbyte och dokumenthantering. Systemet och den tekniska supporten ligger på en extern leverantör, men har i synnerhet under senare år inte uppfattats som särskilt användarvänligt och är dessutom kostsamt. Swedac har därför i samråd med myndigheterna i Marknadskontrollrådet sett över olika alternativa systemlösningar och under 2015 sades befintligt avtal upp och ett nytt system upphandlades. Det nya systemet togs i operativ drift 1 februari 2016.

8. Marknadskontrollrådets myndigheter ska genomföra och delta i utbildningar om ICSMS

Alla marknadskontrollmyndigheter är enligt EU-förordning 765/2008 om ackreditering och marknadskontroll skyldiga att föra in information om produkter i ICSMS (*International Communication System for Market Surveillance*). Swedac, som är nationell administratör av ICSMS, ska anordna utbildningar och alla myndigheter ska säkerställa att man internt har den kunskap som krävs för att använda systemet.

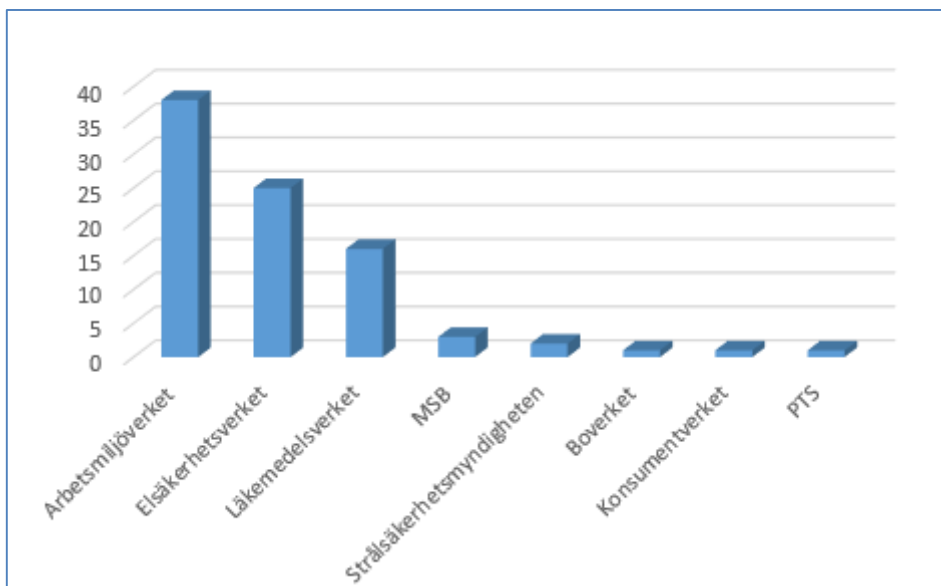
En utbildning, särskilt riktade mot myndighetsadministratörerna, hölls den 6 oktober. Ett 15-tal deltagare, även icke myndighetsadministratörer, från 10 myndigheter (Arbetsmiljöverket, Boverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Kommerskollegium, Läkemedelsverket, Post- och telestyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Strålsäkerhetsmyndigheten och Transportstyrelsen) utbytte erfarenheter om systemet. Särskild uppmärksamhet gavs åt utvecklingen av direktivrelaterad produktinformation (DRPI), olika aktörers roller inom systemet, med särskilt fokus på myndighetsadministratörernas roll för kvalitetssäkring och lokal

administration, hur hantera ”stafettpinnar”, dvs principer för överlämnande och mottagande av ärenden mellan myndigheter och kommande integrationsprojekt av RAPEX och ICSMS.

9. Marknadskontrollrådets myndigheter ska delta i gemensamma nätverksträffar om RAPEX och ICSMS

Marknadskontrollmyndigheter ska även via RAPEX-systemet (*Rapid exchange of information system*) informera andra medlemsstater och Kommissionen om farliga produkter. Konsumentverket, som är nationell kontaktpunkt för RAPEX, ska anordna nätverksträffar för användandet av systemet. Dessa nätverksträffar ska ske i anslutning till nätverksträffar om ICSMS. 2014 anordnade Swedac tillsammans med Konsumentverket för första gången ett gemensamt tvådagars nätverksmöte med RAPEX-nätverket, för vilket Konsumentverket är svensk kontaktpunkt. Ett sådant gemensamt nätverksmöte var även planerat för 2015, men av olika skäl, bl.a. en betydande omstrukturering av ICSMS och inledandet av ett integrationsprojekt för ICSMS och RAPEX, flyttades datumet fram till februari 2016. För 2016 planeras därför två nätverksmöten.

Det kan konstateras att användningen av ICSMS bland svenska myndigheter lämnar en hel del att önska. Tre marknadskontrollmyndigheter står 2015 för 90 procent av de registrerade produkterna i ICSMS för Sverige. Sju marknadskontrollmyndigheter har under 2015 inte registrerat in någon produkt.

Alla myndigheter får information om vilka produkter som är notifierade i Rapex varje vecka via ”Rapex weekly report”, som också publiceras på EU-kommissionens webbplats. Av tio marknadskontrollerande myndigheter som är anslutna till Rapex-systemet arbetar fem aktivt och skickar notifikationer och reaktioner. De senaste fem åren har antalet notifikationer öka från 27 till 96 medan antalet reaktioner har ökat från

159 till 196. Övriga myndigheter som deltar i nätverket för Rapex har ännu inte hittat arbetsformerna för när man ska skapa notifikationer och reaktioner i systemet.

	RAPEX notifikationer Art12, Art11 INFO 2015	Kommentarer	RAPEX reaktioner 2015	Kommentarer
Arbetsmiljöverket	0		0	
Boverket	0		0	
Elsäkerhetsverket	1	Elartiklar 1	1	Elartikel
Kemikalieinspektionen	69	Mk smycken genererade 51 notifikationer. Övriga är leksaker 5, barnprodukter 1, hem och trädgårdsartiklar 8, mobiltelefonfodral 1, Hobby och sportartiklar 2, Spelkontroll 1,	8	Barnprodukter, leksaker, kläder, smycken, hobby och sportprodukt
Konsumentverket	9	Leksaker 1, barnprodukter 6, leksaksliknande tändare 2	24	Leksaker, kläder, barnprodukter, personlig skyddsutrustning, brandfilter, dekorationsprodukter, hobby och sportprodukt
Läkemedelsverket	17	Kosmetika 6, Tatueringsfärg 11	2	Tatueringsfärg och kosmetika
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0		0	
Strålsäkerhetsmyndigheten	0		0	
Swedac	0		0	
Transportstyrelsen, väg	0		161	Motorfordon och cyklar
Transportstyrelsen, sjö				
Summa	96		196	

10. Marknadskontrollrådet ska förbereda "Marknadskontrolldagen 2016"

Även om det interna samarbetet på respektive myndighet fungerar väl är det viktigt att även utbyta erfarenheter över sektors- och myndighetsgränser. Detta sker inom ramen för Marknadskontrollrådet, där deltagarna ofta har goda kontakter. Det är också viktigt att andra än representanter i rådet som också arbetar med marknadskontroll på myndigheterna får möjligheter att träffas och utbyta erfarenheter. Därför har rådet överenskommit om att anordna ett särskilt seminarium för inspektörer, jurister och andra handläggare under 2016, med inspiration från Danmark. En arbetsgrupp för detta ändamål inrättades 2015. Arbetsgruppen består av deltagare från åtta myndigheter (Arbetsmiljöverket, Boverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Post- och telestyrelsen, Swedac och Tullverket). 14 myndigheter (alla myndigheter i rådet förutom Naturvårdsverket, Myndigheten för radio och tv, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten) bidrar med finansiellt stöd. Seminariet kommer att äga rum den 13 april 2016 på Nalen i Stockholm och ambitionen är att nå ett 100-tal deltagare.

11. Marknadskontrollrådet ska verka för att Statskontoret gör en utvärdering av den svenska marknadskontrollen och bistå kontoret i detta arbete

Statskontoret är en statlig myndighet som har regeringens uppdrag att genomföra utredningar, utvärderingar och uppföljningar av statlig och statligt finansierad verksamhet och av övergripande frågor om den offentliga förvaltningens funktionssätt. I detta ingår att analysera verksamheter och myndigheter ur ett effektivitetsperspektiv, att redovisa effekter av statliga åtgärder, och att ge underlag för omprövning och effektivisering. Den svenska utvärderingen av utförd marknadskontrollen för åren 2010-2013 som genomfördes i enlighet med EU-förordning 765/2008 uppvisade i vissa delar svagheter som bland annat kan förklaras av bristande kunskaper i utvärderingsmetodik. Statskontoret skulle kunna bistå med stöd i att utveckla en sådan metodik. Kontakter med Statskontoret och UD har skett. Under 2015 kom inte ett sådant uppdrag till Statskontoret från regeringen, men rådet kommer att fortsätta verka för detta under 2016.

12. Marknadskontrollrådet ska undersöka möjligheten att inrätta en plattform för framtids-/innovationsfrågor där såväl teoretiska som praktiska frågor kan diskuteras

Marknadskontrollen står inför flera utmaningar kopplade till innovation och digitalisering. T.ex. ändrar 3D-teknik förutsättningarna för produktion både när det gäller lokalisering och hållbarhetsaspekter och utmanar även befintligt regelverk då gränser mellan tillverkare och konsument suddas ut. Detsamma gäller nya affärsmodeller inom t. ex. delningsekonomin som den utökade digitaliseringen möjliggör. Oklart regelverk leder till såväl rättsosäkerhet, en fragmentiserad inre marknad och en risk för att den nya teknikens möjligheter inte tillgodotas på bästa sätt. På EU-nivå har EU-kommissionen lagt fram en rad olika strategier och initiativ som ska belysa dessa områden.

Till ett av Marknadskontrollrådets möten inbjöds Teknikföretagen för att presentera programmet "*Produktion 2030*" som leds av Teknikföretagen och delfinansieras av Vinnova. Fokus är produktionsforskning och innovation där syftet är att samla näringsliv och akademi. Inom ramen för programmet verkar man för att tillverkningen ska bli mer avancerad men också för en ökad lokalisering av tillverkningen till Sverige. Samarbete mellan industri, bransch och akademien sker i projekt som även involverar kunskaps- och tekniköverföring till små- och medelstora företag.

Marknadskontrollrådet följer på olika sätt utvecklingen och utmaningar på dessa områden, genom remissförfarandet men även genom deltagande i olika seminarier och genomförandet av egna (Kommerskollegium) studier, se t.ex. "*Online trade, offline rules. A Review of Barriers to e-commerce in the EU*" och "*Servicification on the Internal Market – a regulatory perspective. The case of customisation by 3D printing*".

Rådet såg dock inget behov eller mervärde av att inrätta en egen särskild plattform för behandling av dessa frågor utan dessa kan och ska diskuteras inom ramen för ordinarie och löpande verksamhet, både i rådet och inom de egna myndigheterna.

Information och kommunikation

13. Marknadskontrollrådet ska träffa berörda tjänstemän på regeringskansliet

För att marknadskontrollmyndigheterna ska ha bästa möjliga förutsättningar att utföra sina uppgifter är det viktigt att uppdragsgivarna är väl insatta i verksamheten.

Marknadskontrollrådet har identifierat ett behov av att anordna ett särskilt möte för myndighetshandläggare och andra berörda tjänstemän på regeringskansliet för att berätta om myndigheternas marknadskontrollarbete och diskutera aktuella frågor.

Ett sådant möte planerades för 2014, men sköts då på framtiden. En anledning till att detta var att rådet ursprungligen hade planerat att mötet skulle ta utgångspunkt från ny horisontell lagstiftning om marknadskontroll (förslagen till nya förordningar om marknadskontroll (KOM(2013) 75) och konsumentprodukters säkerhet (KOM(2013) 78), förhandlingarna i rådet avstannade i slutet av 2013 och återupptogs i princip inte under 2014. Ytterligare en bidragande anledning var en stor osäkerhet i samband med valen till Europaparlamentet och Riksdagen 2014. En samlad bedömning var att läget inte var optimalt för ett sådant möte.

Läget var dock mer stabilt under 2015. Till Marknadskontrollrådets möte i mars inbjöds alla berörda sakkunniga och myndighetshandläggare på ansvariga departement för att ta del av myndigheternas erfarenheter. En tjänsteman från ett departement deltog vid detta möte. Ett informationsmöte om marknadskontroll hölls dock den 15 september i Regeringskansliet under Utrikesdepartementets värdskap. Ett 20-tal handläggare från nästan alla departement deltog och fokus var på problemområden (styrning, målsättning), praktisk marknadskontroll och styrning av marknadskontrollmyndigheter med presentationer från Swedac, Läkemedelsverket, Teknikföretagen, Utrikesdepartementet samt Finansdepartementet. Resursfrågan hade uppmärksammats och mötet sågs som ett viktigt steg i syfte att höja medvetenheten om marknadskontroll i Regeringskansliet. Avsikten är att följa upp detta övergripande möte med särskilt riktade departementsvisa kontakter under 2016.

14. Marknadskontrollrådet ska träffa berörda riksdagsledamöter och utskottskanslier

Marknadskontrollrådet har även identifierat ett behov av att anordna ett särskilt möte för riksdagsledamöter och utskottskanslier. 2014 var Marknadskontrollrådets ordförande inbjuden till ett möte i Näringsutskottet för att berätta om den svenska marknadskontrollen och diskutera aktuella frågor. 2015 lades fokus på riksdagen i stället i samband med rådets seminarium i Almedalen (se nedan).

15. Marknadskontrollrådet ska genomföra seminariet ”Din produkt, ditt ansvar 2015”

En god dialog mellan myndigheter och näringslivet underlättar en gemensam målsättning om säkra produkter och rättvis konkurrens. Alla marknadskontrollmyndigheter bör ha löpande kontakter med berörda branschorganisationer. Därutöver finns ett behov av insatser på ett mer övergripande plan vad avser produktlagstiftning, ekonomiska aktörers skyldigheter och myndigheternas roll. 2013 anordnade Marknadskontrollrådet tillsammans med Svensk handel och Teknikföretagen heldagsseminariet ”Din produkt, ditt ansvar” som riktade

sig till tillverkare, importörer och återförsäljare. Seminariet blev snabbt fullbokat och mycket uppskattat. Därför beslutade Marknadskontrollrådet att genomföra denna typ av seminarier på en regelbunden basis, närmare bestämt vartannat år.

I likhet med tidigare år tillsattes en arbetsgrupp för att förbereda seminariet. Arbetsgruppen för 2015 års seminarium bestod av representanter från Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Kommerskollegium, Konsumentverket, Post- och telestyrelsen, Business Sweden, Svensk handel och Teknikföretagen.

Seminariet, som lockade nästan 130 deltagare, ägde rum den 21 april på Nalen i Stockholm. Statssekreterare Oscar Stenström, Näringsdepartementet, höll ett inledningsanförande om handel och marknadskontrollens betydelse. Under ledning av moderator Åsa Juhlin, ekonomijournalist, gav Marknadskontrollrådets myndigheter övergripande information om de olika ekonomiska aktörernas skyldigheter, ny lagstiftning på ett antal områden (elektrisk utrustning, radioutrustning, byggprodukter och kosmetika) och Tullverkets roll vid import av produkter och samverkan mellan tull- och marknadskontrollmyndigheter. Utrikesdepartementet informerade om den svenska marknadskontrollorganisationen och myndigheternas skyldigheter, Ikea berättade om företagets produktsäkerhetsarbete och Teknikföretagen talade särskilt om CE-märkning.

Seminariet avslutades med en paneldiskussion på temat hur myndigheter och andra organisationer kan hjälpa företagen att göra rätt. Panelen bestod av representanter från Arbetsmiljöverket, Konsumentverket, Kommerskollegium, Business Sweden och Teknikföretagen.

Av de 129 deltagarna, varav 77 var företag och 52 myndighetsrepresentanter, svarade 53 % på utvärderingsenkäten som skickades ut efter seminariet. Överlag var resultatet av utvärderingen mycket positivt. Såväl innehåll som talare gavs gott betyg och särskilt uppskattat var moderatorns insats. Möjligheterna till nätverkande lyftes också fram som något mycket bra. Bland förslag på förbättringar och tips inför kommande seminarier av slaget var fler konkreta och praktiska exempel från företag, mer information om praktisk marknadskontroll, marknadskontrollsatsningar, statistik och nyheter, frågeställningar om marknadsföring, tillämpningen av harmoniserade regler inom EU och myndighetssamverkan. Det framfördes också önskemål om att seminariet filmas och läggs ut på webben samt regionala arrangemang runt om i landet på samma teman.

16. Marknadskontrollrådet ska anordna ett seminarium i Almedalen

Marknadskontrollrådet gjorde debut i Almedalen 2014 och arrangerade även 2015 ett seminarium i Almedalen, denna gång i samarbete med Dagens Industri. Under rubriken *"Farliga produkter och förlorade arbetstillfällen – är svensk marknadskontroll effektiv?"* diskuterade den 30 juni representanter från riksdag (Jessica Roswall, m), Europaparlamentet (Anna Maria Corrazza Bildt), Teknikföretagen (Stina Wallström) och

Marknadskontrollrådet (Peter Strömbäck), under ledning av Gunnar Wrede, ekonomijournalist på Dagens Industri, om dagens marknadskontroll och regeringens styrning är tillräckligt bra för att säkerställa säkra produkter och rättvis konkurrens. Att det behövs mer resurser till marknadskontroll var en av de huvudsakliga slutsatserna från seminariet. Behovet av ett förenklat regelverk, skärpta straff, ökat samarbete, mer information lyftes också fram, liksom att det saknades bra statistik, forskning, metodik och annat underlag som skulle kunna förbättra förutsättningarna för en bättre styrning och ett bättre genomförande av myndigheternas marknadskontroll.

Med seminariet nådde Marknadskontrollrådet ut till en bredare krets om marknadskontrollens betydelse. Den positiva publiciteten kring själva seminariet och den informationsspridning dess deltagare på olika sätt bidrog till samt det goda samarbetet med såväl Dagens industri som deltagande politiker kommer förhoppningsvis att leda till att kunskapen om marknadskontroll ökar och fortsättningsvis når högre politisk prioritet.

17. Marknadskontrollrådet ska i större utsträckning bidra med information till www.marknadskontroll.se

Information söks idag främst på nätet. Det är därför viktigt att se till att informationen på Marknadskontrollrådets gemensamma webbplats alltid är innehållsmässigt uppdaterad och intressant samt utseendemässigt attraktiv. Ett fåtal myndigheter har bidragit med korta notiser till webben och flertalet, dock inte alla, myndigheter bidrar till GD-bloggen, men i övrigt kan konstateras att flertalet myndigheter inte alls varit aktiva under 2015.

18. Marknadskontrollrådet ska undersöka möjligheterna till samarbete med Konkurrensverket

Marknadskontroll ska säkerställa ett tillfredsställande skydd för konsumenter, arbetstagare, folkhälsa, miljö och andra aspekter av skydd i allmänhetens intressen samt motverka snedvridning av konkurrens mellan företag. Myndigheternas fokus ligger i de flesta fall på den förra målsättningen, medan den senare ofta glöms bort alternativt nedprioriteras. Det är viktigt att komma ihåg att en dåligt fungerande marknadskontroll även kan leda till en situation där företag som följer lagstiftningens alla krav utsätts för illojal konkurrens från mindre seriösa företag. Detta hot mot seriösa företag riskerar att leda både till förlorade arbetstillfällen och försvagad svensk och europeisk konkurrenskraft och tillväxt. Denna aspekt bör tydliggöras och konkretiseras ytterligare.

Konkurrensverket är förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor och har regeringens uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenter. Till Konkurrensverket är knutet ett råd, Rådet för forskningsfrågor,

som har till uppgift att stimulera forskningen på konkurrens- och upphandlingsområdet.

Marknadskontrollrådet har på olika sätt undersökt möjligheterna till samarbete med Konkurrensverket, bl.a. genom att inbjuda verket till ett möte i Marknadskontrollrådet vid vilket verket deltog.

Kontakter med forskningsvärlden har också tagits, med utgångspunkt att söka forskningsmedel via Konkurrensverket för att genomföra en studie om vilka kostnader snedviden konkurrens till följd av illojal konkurrens och bristande marknadskontroll kostar företag och samhällen, i förlorade vinster, marknadsandelar, arbetstillfällen, tillväxt och trygghet. Finansiering via Konkurrensverket för en sådan studie verkar emellertid inte framkomlig i dagsläget.

Även om det inte finns några konkreta förslag till samarbete, kan detta dock inte uteslutas i framtiden, särskilt då Konkurrensverket nu är medvetet om marknadskontrollens syfte.

Det finns en del statistik, information och rapporter om farliga produkter och marknadskontroll inom EU, men den informationen är splittrad och inte alltid lätt att tolka och dra slutsatser från. Bristen på beräkningar, statistik, rapporter eller liknande om vilka kostnader som är förknippade med snedviden konkurrens till följd av illojal konkurrens och bristande marknadskontroll är ännu mer påtaglig. Efterforskningar om befintliga studier har skett nationellt, inom EU och OECD, men utan framgång. För att bidra till en bättre förståelse av behovet av vilka resurser och vilken styrning av marknadskontrollen som behövs för att åstadkomma största möjliga samhällsnytta måste sådana studier genomföras. Att verka för detta bör prioriteras i olika sammanhang under kommande år.

Head office	Stockholm office
Österlånggatan 5	Gustavslundsvägen 151 E
Box 878, 501 15 Borås	Box 15045, 167 15 Bromma

0771-99 09 00 • www.swedac.se • registrator@swedac.se